אלמנה לכהן גדול פרק שביעי יבמות ע.

מסורת הש"ס

א) קדושין ד., כ) [עי' תוס' לעיל כב: ד"ה כן ותוס' כ"ב קנ. ד"ה כיון עוד סס קטו. ד"ה בן], ג) [לעיל כב: וש"נ ועמ"ש סס], ד) [לעיל סב:], ה) [לעיל מה.], ו) [מלשון והמלכים ידע לא חוס לשמח כרמשיח ד ופי' מר"ינן], ז) [ל"ל אליעזר ופי' תוס' קיומה מג. מד"ה וכיי יוחנן ופי"ש תוס' מנחות יח: ד"ה מאי אמאכל], ח) מגיגה ד: לקמן עכ: עד., ט) זבחים סב: קדושין ד., י) [דברים ז], כ) [ושם כג], ל) [עי' תוספות פסחים כח: ד"ה ערל],

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה הערל כהן ערל שמתו: (ב) ד"ה ומס נשתייר וכו' עד"ה (שו"ת כסר המקפת) תפ"מ וכ"כ ס"פ שורש כסר המוקפת כי':

מוסף רש"י

אין לי אלא זרעה. אין לי שיעבד על בת כהן מלאכול בתרומה אלא זרעה מיגמל? זרע זרעה מגיון. שאם מת בנה ויש לי בן אף הוא מפכבה (קדושין ד.). זרע פסול. כגון ממזר (שם).

הדרן עלך אלמנה

כל שנכנסת הגיר. שיב אינו יוכה קלות זרע אלא שיפך ישותת ואינו מוליד (דברים כג ב). איש איש. מזרע אהרן והוא לרוע לו זכ, לרבות הערל. שהוא כמשה שלא יאכל תרומה אם כהן הוא (חגיגה ד.). תרשב. האמור אצל תרומה. תושב כהן ופסיר לא יאכל קדש (קדושין ד.). זה קנוי קנין עולם. נרצע שמיוסב אצלו עד היובל (ובחים כפ.) עבד עברי הנרצע ביד כהן, ואמר"כ אין נופו קנוי לו כשאר עבדים כנענים לגמול בתרומה (קדושין ד.). זה קנוי קנין שנים. עבד עברי שעתיד לצאת בשנתית (ובחים כפ.) שלא הגיע לו עדיין שם שנים (קדושין ד.). בא שכיר ולימד על תושב. דעל כרחך חד מינייהו לנרצע הוא דאתא, ומאחר שנתבו שיהם משמשותא דנרצע מתוסב אתיא שהוא מיוסב אצלו יותר מן הקנוי לשש שנים (שם).

עין משפט נר מצוה

ג א מיי' פ"ו מהל' תרומות הל' יב יג סמג לאוין לד טוש"ע סי' שלח:

א ב מיי' פ"ז שם הל' י יג סמג לאוין לכח טור יו"ד שם:

ב ג מיי' שם הלכה יג:

ג ד מיי' פט"ו מהל' מיטורי ביאה הלכה ג סמג לאוין קיט טוש"ע אה"ע סימן ה סעיף כ:

ד ה מיי' פ"ז מהל' תרומות הלכה י טור יו"ד סימן שלח:

ה ו ז מיי' שם פ"ו הלכה ה:

תורה אור השלם

1. אם אדניו יתן לו אשה וילדה לו בנים או בנות האשה וילדיה תהיה לאדניה והוא יצא בגפו: שמות כא ד
2. ובת כהן כי תהיה אלמנה וגרושה וזרע אין לה ושבה אל בית אביה כנעוריה מלחם אביה תאכל וכל זר לא יאכל בו: ויקרא כב ג
3. תושב ושכיר לא יאכל בו: שמות יב מה
4. וכל זר לא יאכל קדש תושב כהן ושכיר לא יאכל קדש: ויקרא כב י
5. איש איש מזרע אהרן והוא צרוע או זב בקדשים לא יאכל עד אשר יטהר והנגע בכל טמא נפש או איש אשר תצא ממנו שכבת זרע: ויקרא כב ד

תוספות ישנים

לא כנני כ"ג פי' [לא] ירמי מתוכו עוד. יי"מ לא כנני כב"ח פירים לי אפשי בו: זרע פסול לאו דוקא אלא קאי מזרע דרעה דל"ל דדוקא קאמר דהא כיון דזרעה פסיל על כרחין פסולה היא ומ"ב תיפוק לי דלא אכלה משום דנפסלה אלא דלה לומר זרע זרעה פסול אבל היא כשרה מ"מ טל לומר דזיולה לומר דגשה ממש ומיירי בכא עליה מגרי ואמומי דאיתו פוסלה ומ"מ הזרע פסול היא:

הדרן עלך אלמנה

ערוך הערל. הערל וכל המומאים לא יאכלו בתרומה פ"ה בכ"מ ערל שמתו אחיו מחמת מילה. וג"כ דא"כ אינם מלה לחולי פי' לחול מ"ש לפי שהוא אנוס יהרי כמו מילה אלא זמנה וקשה דנמי כמי ערל קטן מהו לאיכו שהן של תרומה ערלות אלא זמנה מעכבה או לא מעכבה ואמאי לא פטיר ממתני' דכיון דמייריי שמתו אחיו מחמת מילה מ"כ נאנס הוא וכיון שנאנס ערלות אלא זמנה הוא לכן קר"מ דערל ר"ל מעומד לערלות: אצוע דכא נשיסס לא יאכלו. תימה אמאי פוסלה בנשיאתו הא לאו זר מעיקרא הוא ומ"ל משום דיוקא דממזר דאין הכיקס רק להורות מהיכן הוא פטיר דכא ר"ל כיון דנשאתה נוסף אתיא כמו זר מעיקרא:

הכי גרסינן ה"ד אילימא דדיימא מניה ולא דיימא מעלמא לריכא למימר דפיכול אלא לאו דדיימא נמי מעלמא: לא כ"ש. דאי דיימא מיניה ומעלמא דבתריה דידיה שדינן ליה: ומסני' כדלא דיימא כלל. מקמי הכי לאו מניה ולאו מעלמא הלכך אילטריך לאשמועינן דתאכל לתמרינן בהך ביאה נתעברה: כני כנים הרי הן ככנים. כפ' הבא על יבמתו (לעיל סב:): כמאן כר"ע. מתניתין דקתני עובד כוכבים ועבד הבא על בת ישראל הולד ממזר: משום רבינו. רבי. ואע"ג דשמעינן דפליג אדר"ע בפ' ר"ג (לעיל נב:) דאמר אין דברים הללו אמורים אלא לדברי ר"ע ולית לה ס"ל אפ"ה בעובד כוכבים ועבד מודה דתאמר בהחולץ (לעיל מה.) עובד כוכבים לא מתמתן[1] ועבד לא תהיה קדשה[2]: כוזא. כלי קטן כלומר ממזר שהוא גדול: כדא. כלי תשוב כלומר כהן גדול:

הדרן עלך אלמנה

הערל. כהן [א] שמתו אחיו מחמת מילה: נשיסס ועבדיסס יאכלו. דהא משום ערלות וטומאה לא נפקי מכלל כהנים אלא לאיהו גופייהו מחסרי תקנתא: נשיסס. של פלוע דכא וכרות שפכה לא יאכלו דשוויה חללה בנישאתן שהרי נעבלה לפסול לה: ואם לא ידעה. לא בא עליה אחרי כן והיתה נשואה לו קודם לכן: ואם נשתייר מעערה. שנכרת מעטרה ואילך כשר דהתם כיסרת בעלמא הוא ולא גיד שאין גיד אלא מעטרה ואילך לגד הגוף. עטרה [ב] שורת בשר המקפת במקום המילה בגודה ושופע ויורד עד סופה: גמ' תושב ושכיר בתרומה. דכתיב תושב כהן ושכיר לא יאכל קדש: אים אים מורע אהרן והוא לרוע או זב לרבות ערל. כטמא אצל אכילת תרומה דהכאי קרא תרומה כתיב דכתיב (ויקרא כב) ובא השמש וטהר ואחר יאכל מן הקדשים והיינו תרומה דסני ליה בהערב שמש: שכן חייבין עליו. קרבן חטאת אם אכלו פגול או נותר או בטומאת הגוף דכולהו בכרת דהא קדשים הוא: קנוי קנין עולם. עבד עברי הנרצע ובא הכתוב ללמדך שאין גופו קנוי לכהן זה שיאכילהו בתרומה ככנעני: קנין שנים. סתם עבד שיוצא בשש שנים: אילו כן. דלא נאמר אלא תושב: הייתי אומר תושב זה קנוי קנין שנים. משום הכי אסור בתרומה בא שכיר יתיבא ולימד על כרחך דהאי קרא לנרצע אתא וכיון דתרי כתיבי מסתברא דתושב זה המיוסב אצלו לזמן מרובה ושכיר זה העומד לצאת: אלא דפסח מופני האי שכיר ותושב. דפסח דכתיב לא יאכלו בו: מאי ניהו אי נימא תושב ושכיר ממש. קנוי קנין שנים או נרצע: הכא

אבל דיימא מניה אע"ג דדיימא מעלמא בתריה דידיה שדינן ליה אמר רבא מנא אמינא לה דקתני ילדה תאכל היכי דמי אילימא דדיימא מניה ולא דיימא מעלמא צריכא למימר דתיכול אלא לאו דדיימא נמי מעלמא ומה התם דלהאי איסורא ולהאי איסורא בתריה דידיה שדינן ליה הבא דלהאי איסורא ולהאי היתירא לא כל שכן א"ל אביי לעולם אימא לך כל היכא דדיימא מעלמא אע"ג דדיימא מניה אמר רב הולד ממזר ומתני' בדלא דיימא כלל: העבד פוסל משום ביאה כו': מ"ט אמר קרא [1]האשה וילדיה תהיה וגו': ממזר פוסל ומאכיל: ת"ר [2]זרע אין לה [3]אין לי אלא [4]זרעה זרע זרעה מנין ת"ל זרע אין לה מכל מקום אין לי אלא זרע כשר זרע. פסול מנין ת"ל זרע אין לה [5]עיין עלה והא אפיקתיה לזרע זרעה זרע זרעה לא איצטריך קרא [6]בני בנים הרי הן כבנים כי איצטריך קרא לזרע פסול א"ל ר"ל לרבי יוחנן במאן כר"ע דאמר יש ממזר מחייבי לאוין אפילו תימא רבנן בעובד כוכבים ועבד מודו [7]דכי אתא רב דימי א"ר יצחק בר אבדימי משום רבינו עובד כוכבים ועבד הבא על בת ישראל הולד ממזר: כ"ג פעמים שפוסל: ת"ר הריני כפרת בן בתי כוזא שמאכילני בתרומה ואיני כפרת בן בתי כדא שפוסלני מן התרומה:

הדרן עלך אלמנה

הערל [1]וכל הטמאים לא יאכלו בתרומה נשיהן ועבדיהן יאכלו בתרומה [2]פצוע דכא וכרות שפכה הן ועבדיהן יאכלו ונשיהן לא יאכלו ואם לא [3]ידעה משנעשה פצוע דכא וכרות שפכה הרי אלו יאכלו [4]ואי זהו פצוע דכא כל שנפצעו הביצים שלו ואפילו אחת מהן וכרות שפכה כל שנכרת הגיד ואם נשתייר מעטרה אפי' כחוט השערה כשר: גמ' תניא א"ר [5]אלעזר [6]מנין לערל שאין אוכל בתרומה נאמר [7]תושב ושכיר בפסח ונאמר [8]תושב ושכיר בתרומה מה תושב ושכיר האמור בפסח ערל אסור בו אף תושב ושכיר האמור בתרומה ערל אסור בו [9]רבי עקיבא אומר אינו צריך הרי הוא אומר [10]איש איש לרבות הערל אמר מר ר"א אומר נאמר תושב ושכיר בפסח ונאמר תושב ושכיר בתרומה מה תושב ושכיר האמור בפסח ערל אסור בו אף תושב ושכיר האמור בתרומה ערל אסור בו מופנה דאי לאו מופנה איכא למיפרך מה לפסח שכן חייבין עליו משום פיגול ונותר וטמא לאיי אפנויי מופנה הי מופנה אי דתרומה מצרך צריכי דתניא [11]תושב זה קנוי קנין עולם שכיר זה קנוי קנין שנים ויאמר תושב ואל יאמר שכיר ואני אומר קנוי קנין עולם אינו אוכל קנוי קנין שנים לא כל שכן אילו כן הייתי אומר תושב זה קנוי קנין שנים אבל קנוי קנין עולם אוכל בא שכיר ולימד על תושב שאף על פי שקנוי קנין עולם אין אוכל אלא דפסח מופני האי תושב ושכיר דכתב רחמנא בפסח מאי ניהו אי נימא תושב ושכיר ממש משום דהוה ליה תושב ושכיר איפטר ליה מפסח והא קיימא לן גבי תרומה [12]דלא אכיל אלמא

אבל דיימא מניה אע"ג דדיימא נמי מעלמא בתר דידיה שדינן ליה. פי' דיימא מיניה שבא עליה כודאי ודיימא מעלמא היינו שם רע דאי דיימא מיניה נמי שם רע בעלמא אע"כ מאי מיימי רבא ממתני' דהתם בא עליה ודאי משום הכי בתר דידיה שדינן ליה:

הדרן עלך אלמנה

הערל. פי' בקונטר' שמתו אחיו מחמת מילה וכן נראה דלא דמי לערלה שלא נזמנה דמיבעיא לן בגמ' (נקמן דף עא.) אי הויא ערלה דהתם כיולא בו לא הוי בר מילה בשום מקום אבל אחר מ' אע"ג דאי אפשר לו למול מפני הסכנה הוי ערל מיון שהגיע הזמן תדע דלא פסיט ליה בגמ' מטומטום שאין אוכל בתרומה דערלה שלא נזמנה אע"ג דאין מייב לקרוע ולמול [1]כדמוכח בגמרא (שם:) דקאמר זכריו דאיתנהו בשעת אכילה ואיתנהו בשעת עשיה משכחת לה בטומטום שנקרע ביני ביני ונמצא זכר דלא קרינן ביה בשעת עשיה המול לו כל זכר ואז יקרב לעשותו דלא מיחייב לקרוע ולמול ובפ"ק דמגיגה (דף ד.) נמי אמר זכוך להוליא טומטום ואנדרוגינוס שפטור מן הרגלים ומוקי לה כשביני מבחוץ וביר"שלמי מייתי דאיה ממתני' מאחמתו חמה דממתיקין לו למול לי' יום דאסור בתרומה משמע דמתניתין אייירי בערל שמתו אחיו מחמת מילה ובהדיא מתלק בירושלמי בין ערלות שלא נזמנה ובין שהגיע זמנו למול אלא שסכנה היא לו אלא שבזה חולק על הש"ס שלנו דהתם פשיטא ליה דערלות שלא נזמנה לא הויא ערלות ואכיל בתרומה ובש"ס שלנו בעיא היא בגמ' (דף עא.) ולא איפשיטא: מה תושב ושכיר האמור בפסח. וא"ת בתרומה בטומאת עלמה מילף בהאי ג"ש דלילקי ולקמן (דף עב:) אמרינן דלית בה אלא עשה כשעריך מאכלנו לזה ולא לאחר ואח"ר דהך ג"ש לא ניתנה אלא לענין פסול האדם האוכל כגון ערל ואונן וכיולא בו אבל לענין פסול גופה כגון טומאת עלמה לא אבל קשה דאמאי מילף מבכורים שילקה עליה בטומאת עלמה דכי היכי דילפינן (שם) בכורים מתרומה משום דתרומה קרינהו רחמנא ה"נ מילף תרומה מבכורים דהא בהעור והרוטב (חולין קכ:) גמרינן תרומה מבכורים לענין דמשקין היולאין מהן כמותן: איש איש לרבות הערל. מהכא אמרינן בכל דוכתי (חגיגה דף ד:) דל"ע מרבה ערל כי טמא ומ"מ אילטריך למכתב ערל בפסח דאי לאו דכתיב בהדיא משום מקום שהוא כטומאה לא הוה מרבינן ליה מאיש איש אע"ג דמילת זכריו ועבדיו מעכבתו בפסח: מה לפסח שבן חייבין עליו משום פגול נותר וטמא. יש ספרים דל"ג טומאה דבתרומה נמי איכא איסור טומאה ואית דגרס ליה משום דבפסח איכא כרת לאוכל בטומאת הגוף משא"כ בתרומה ובקונטרס נמי פי' דחייבים עליו חטאת קאמר והוא הדין דהוי מצי למיפרך מכל פנ"ק עכ"ס: אלמא

לן גבי תרומה [2]דלא אכיל אלמא

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com